

Kuntatalous neljännesvuosittain

2019, 2. vuosineljännes

Manner-Suomen kuntien toimintakulut kasvoivat 4,4 prosenttia tammi-kesäkuussa 2019

Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut olivat vuoden 2019 tammi-kesäkuussa 4,4 prosenttia suuremmat kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona. Ulkoiset toimintatuotot vähenivät 3,4 prosenttia. Verotuloja kunnat saivat 11,9 miljardia euroa ja valtionosuuksia 4,5 miljardia euroa. Kuntayhtymien ulkoiset toimintakulut kasvoivat 8,2 prosenttia ja toimintatuotot 7,2 prosenttia.

Kuntien ja kuntayhtymien talouden ulkoisia neljännesvuositietoja, miljoonaa euroa ¹⁾

	2. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2019	Muutos, %	2019	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	3 410	-3,4	8 229	7,2
Toimintakulut yhteensä	19 149	4,4	7 866	8,2
Vuosikate	1 050	-35,1	323	-14,9
Lainakanta	18 026	13,4	4 225	14,8

1) Toimintakulut sisältävät omaan käyttöön valmistuksen menoja. Muutos on laskettu edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Kuntien ja kuntayhtymien talous

Vuoden 2019 ensimmäisen puolen vuoden aikana Manner-Suomen kunnilla oli ulkoisia toimintakuluja 19,1 miljardia euroa. Edellisen vuoden ensimmäiseen puoliskoon verrattuna kuluja oli 4,4 prosenttia enemmän. Toimintatuotot vähenivät 3,4 prosenttia 3,4 miljardiin euroon. Eräät vertailuvuonna käytössä olleet kirjausmenettelyt kasvattivat osaltaan vertailuvuoden toimintatuottoja ja -kuluja. Näiden menettelyjen loppuminen vähentää toimintatuottoja ja -kuluja vuonna 2019 verrattuna edelliseen vuoteen. ¹⁾ Toimintakate heikkeni 6,3 prosentilla ja oli -15,6 miljardia euroa.

1) Joukko kuntia siirsi vuonna 2018 sote-palveluiden järjestämisvastuun perustamalleen kuntayhtymälle, mutta kunnat vastasivat edelleen palveluiden tuottamisesta. Kunnat kirjasivat bruttoperiaatetta noudattaen myyntituottoa ja palvelujen ostoa kuntayhtymiltä. Tämä kirjausmenettely kasvatti kuntien ulkoisia toimintatuottoja ja -kuluja, mutta sillä ei ollut nettovaikutusta toimintakatteeseen. Vuonna 2019 palvelut siirtyivät kuntayhtymän tuotettavaksi, mikä pienentää kuntien toimintatuottoja ja -kuluja edelliseen vuoteen verrattuna. Arvion mukaan ilman vertailuvuoden poikkeuksellista järjestelyä toimintatuotoissa ei olisi ollut vähenemistä ja toimintakulut olisivat kasvaneet enemmän vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla.

Kunnat kirjasivat verotuloikseen vuoden 2019 tammi-kesäkuussa 11,9 miljardia euroa. Edellisvuodesta verotulot kasvoivat 2,3 prosenttia.²⁾ Valtionosuuksia kunnat saivat 4,5 miljardia euroa, mikä oli 0,9 prosenttia enemmän kuin edellisvuoden ensimmäisen puolen vuoden aikana. Verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli asukasta kohden kunnilla keskimäärin 2 979 euroa.³⁾ Vuosikate heikkeni viime vuodesta 35,1 prosenttia, ja oli 1,0 miljardia euroa.

Lainakanta oli Manner-Suomen kunnilla kesäkuun lopussa 18,0 miljardia euroa. Verrattuna maaliskuun lopun tilanteeseen lainakanta kasvoi 2,2 prosenttia. Asukasta kohden lainakanta oli 3 284 euroa.⁴⁾ Kuntien investointimenot olivat vuoden 2019 tammi-kesäkuussa 1,5 miljardia euroa. Edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta ne kasvoivat 22,2 prosenttia.

Kuntayhtymien ulkoiset toimintakulut kasvoivat Manner-Suomessa 8,2 prosenttia edellisvuodesta ja niitä oli vuoden 2019 ensimmäisen puoliskon aikana 7,9 miljardia euroa. Toimintatuotot kasvoivat 7,2 prosenttia 8,2 miljardiin euroon.

Investointimenoja Manner-Suomen kuntayhtymillä oli 0,5 miljardia euroa tammi-kesäkuussa 2019 ja ne kasvoivat 10,9 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Kuntayhtymien lainakanta oli kesäkuun lopussa 4,2 miljardia euroa. Lainakanta kasvoi edellisen neljänneksen lopusta 7,4 prosenttia.

Tietoa tilastosta

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto on 1.–3. neljänneksellä otostutkimus, joka kuvaa Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä neljännesvuosittain. Neljännen neljänneksen tilastojulkistusta varten tiedot kerätään kaikilta Manner-Suomen kunnilta ja kuntayhtymiltä. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilaston tiedot ovat ennakkollisia ja ne tarkentunevat tulevissa julkaisuissa.

Otostutkimukseen perustuvia 1.–3. neljänneksen kunta- ja kuntayhtymäkohtaisia tietoja ei julkaista. Neljännen neljänneksen tiedonkeruussa kunnilta ja kuntayhtymiltä saadut tilinpäätösarvotiedot julkaistaan yksikkötasolla vuoden 2017 tiedoista alkaen Tilastokeskuksen internetsivuilla [kuntien ja kuntayhtymien raportoidut taloustiedot](#) -tietokannassa.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa julkistetut tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilaston tietoihin liikelaitosten erilaisen käsittelytavan vuoksi. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa liikelaitokset yhdistetään peruskuntien ja -kuntayhtymien tietoihin, kun taas vuosina 2013–2015 julkaistussa kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilastossa näin ei tehty.

---

2) Vuonna 2019 toteutuneet uudistukset saattavat aiheuttaa verotilitysten jaksottumisen vertailuvuodesta poikkeavalla tavalla.

3) Väestötietona on käytetty Manner-Suomen väkilukua 31.12.2018.

4) Väestötietona on käytetty Manner-Suomen väkilukua 31.12.2018.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisia neljännesvuositietoja (sisäiset erät eliminoitu), miljoonaa euroa 4

Liitetaulukko 2. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden neljännesvuositietoja (sis. sisäiset erät), miljoonaa euroa 4

Tietojen tarkentuminen.....5

Laatuseloste: Kuntatalous neljännesvuosittain.....6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisia neljännesvuositietoja (sisäiset erät eliminoitu), miljoonaa euroa ¹⁾

	2. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2019	Muutos, %	2019	Muutos, %
Toimintakate (+/-)	-15 630	6,3	367	-11,1
Verotulot	11 900	2,3		
Valtionosuudet	4 452	0,9		
Rahoitustuotot	424	13,4	9	-51,2
Rahoituskulut	96	2,2	52	3,5
Vuosikate (+/-)	1 050	-35,1	323	-14,9
Poistot ja arvonalentumiset	1 075	5,4	285	-3,2
Satunnaiset erät (+/-)	117	461,8	0	86,7
Tilikauden tulos (+/-)	92	-85,1	38	-55,4
Investointimenot yhteensä	1 518	22,2	524	10,9
Lainakanta, neljänneksen lopussa	18 026	13,4	4 225	14,8

1) Tietoihin on yhdistetty liikelaitokset ja sisäiset erät on eliminoitu. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Liitetaulukko 2. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden neljännesvuositietoja (sis. sisäiset erät), miljoonaa euroa ¹⁾

	2. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2019	Muutos, %	2019	Muutos, %
Tuloslaskelma:				
Toimintatuotot yhteensä	5 582	-3,0	9 011	6,7
Myyntituotot	2 275	-9,3	8 222	6,8
Maksutuotot	731	-3,9	365	6,1
Tuet ja avustukset	266	30,3	120	25,5
Muut toimintatuotot	2 310	1,3	304	-1,5
Valmisteverastojen muutos (+/-)	0		1	-159,4
Valmistus omaan käyttöön	109	4,4	3	7,7
Toimintakulut yhteensä	21 321	3,7	8 648	7,6
Henkilöstökulut	6 607	1,2	3 680	6,2
Asiakaspalvelujen ostot	7 341	7,6	1 224	8,0
Muiden palvelujen ostot	3 448	3,1	2 005	12,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	921	-3,7	1 053	1,6
Avustukset	1 054	2,6	153	39,7
Muut toimintakulut	1 951	3,4	533	3,8
= Toimintakate (+/-)	-15 630	6,3	367	-11,1

1) Tiedot sisältävät liikelaitokset sekä kunnan/kuntayhtymän eri tehtävien väliset sisäiset erät. Toimintakulut sisältävät omaan käyttöön valmistuksen menoja. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Tietojen tarkentuminen

Muutos ensimmäisestä julkaisusta¹⁾

				1. julkistus, milj. €	Uusin julkistus, milj. €	Tietojen tarkentuminen, milj. €	Tietojen tarkentuminen, %	
Alue	Erä	Vuosi	Neljännes					
Kunnat	Toimintatuotot yhteensä	2018	2	3 366	3 532	166	4,9	
			3	4 972	5 240	268	5,4	
			4	7 484	7 495	11	0,1	
		2019	1	1 602	1 603	1	0,0	
			2018	2	18 176	18 345	169	0,9
				3	27 039	27 322	284	1,0
	4	36 865		36 875	9	0,0		
	Toimintakulut yhteensä	2019	1	9 304	9 305	1	0,0	
			2018	2	15 899	15 897	-3	0,0
				3	15 733	15 729	-4	0,0
		4		16 731	16 631	-100	-0,6	
		2019	1	17 633	17 642	9	0,1	
2018			2	7 489	7 677	188	2,5	
	3		11 233	11 459	226	2,0		
	4	15 361	15 356	-6	0,0			
Kuntayhtymät	Toimintatuotot yhteensä	2019	1	4 135	4 093	-42	-1,0	
			2018	2	7 084	7 267	183	2,6
				3	10 643	10 875	233	2,2
		4		14 716	14 704	-12	-0,1	
		2019	1	3 759	3 758	-1	0,0	
			2018	2	3 681	3 681	0	0,0
	3			3 791	3 791	0	0,0	
	4	3 856		3 855	-1	0,0		
	Lainakanta, neljänneksen lopussa	2019	1	3 934	3 934	0	0,0	

1) Tietoihin on yhdistetty liikelaitokset ja sisäiset erät on eliminoitu.

Laatuseloste: Kuntatalous neljännesvuosittain

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto kuvaa Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä Manner-Suomessa vuosineljänneksittäin. Kuntien ja kuntayhtymien liikelaitokset ovat mukana tilaston tiedustelussa. Tilaston tavoitteena on tuottaa nopeaa ja luotettavaa tietoa kuntasektorin talouden vuoden sisäisestä kehityksestä ja sen käännepeisteistä. Tilastoa varten kerätään tietoa valituista eristä tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja taseesta. Tiedot julkaistaan ainoastaan Manner-Suomi yhteensä -tasolla.

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet ja lausunnot sekä JHS-tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille. Kuntajaoston yleisohjeiden kokoelma löytyy Kuntaliiton sivuilta. (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista ja yleisohje kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä).

Tilaston tuottaa Tilastokeskus, mutta vuoden viimeistä neljänneistä koskevat tiedot kerätään yhteistiedonkeruulla valtiovarainministeriön ja Suomen Kuntaliiton kanssa kaikilta Manner-Suomen kunnilta ja kuntayhtymiltä. Tiedonantovelvoite perustuu tilastolakiin (280/2004). Lain 14 §:n mukaan kunnat ja kuntayhtymät ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät tiedot taloudestaan, hyödykkeistään, toiminnan sijainnista, henkilöstöstään ja muista toiminnan edellyttämistä voimavaroista.

Tilaston tietoja käytetään kunnallistalouden neljännesvuosiseurantaan, kansantalouden tilinpidon neljännesvuosittilaston lähtötietoina, EU:n julkisyhteisöjen neljännesvuosittaisen tulo- ja menotilaston sekä EU:n julkisyhteisöjen neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidon lähtötietoina. Tilastoa kehitetään yhteistyössä pääkäyttäjien kanssa.

2. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastolla mitataan kuntien ja kuntayhtymien budjettitalouden eräiden menojen, tulojen, investointien, lainojen ja saatavien kehitystä neljännesvuosittain. Kunnat ja kuntayhtymät vastaavat kyselyyn sähköisellä lomakkeella internetin välityksellä. Tunnuksella lomakkeelle toimitetaan kunnille ja kuntayhtymille kyselyn avautuessa.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto on otostutkimus ensimmäisellä, toisella ja kolmannella neljänneksellä ja kokonaistutkimus vuoden viimeisellä neljänneksellä. Koska tilaston tiedot perustuvat otokseen ensimmäisellä, toisella ja kolmannella neljänneksellä, on tiedoissa näillä neljänneksillä otannasta johtuvaa virhettä, joka vaihtelee muuttujittain ja neljänneksittäin. Erityisesti investointeihin ja osaan pienimmistä tase-eristä liittyy muihin eriin verrattuna näillä neljänneksillä merkittävämpää virhettä, joka johtuu näiden erien satunnaisuudesta perusjoukossa ja suuresta vaihtelevuudesta neljänneksestä toiseen. Otanta-asetelman osituksen määrittely toimintakulujen koon mukaan aiheuttaa myös sen, että tilaston tiedot ovat luotettavampia tuloslaskelman osalta kuin taseen osalta.

Tutkimuksen perusjoukko koostuu Manner-Suomen kaikista kunnista ja kuntayhtymistä, jotka ovat voimassa kunkin tilastovuoden alussa. Perusjoukosta on poimittu 80 kunnan ja 69 kuntayhtymän otos.

Kuntien ja kuntayhtymien otanta perustuu ositettuun yksinkertaiseen satunnaisotantaan. Kuntien perusjoukko on ositettu toimintakulujen suuruuden mukaan viiteen eri ositteeseen. Vuoden 2019 perusjoukossa on 295 kuntaa. Otokseen valittiin todennäköisyydellä 1 kaikki kunnat, jotka olivat vuoden 2017 tilinpäätöksessä toimintakuluiltaan yli 200 miljoonan euron kokoluokassa. Näitä kuntia oli 32. Loput 48 kuntaa valittiin satunnaisotoksella neljästä jäljelle jääneestä ositteesta.

Kuntayhtymien ositteita oli pienemmän perusjoukon vuoksi neljä. Vuoden 2019 perusjoukossa on 134 kuntayhtymää. Otokseen valittiin todennäköisyydellä 1 kaikki kuntayhtymät, jotka olivat vuoden 2017 tilinpäätöksessä toimintakuluiltaan yli 100 miljoonan euron kokoluokassa. Näitä kuntayhtymiä oli 31.

Loput 38 kuntayhtymää valittiin satunnaisotoksella kolmesta jäljelle jääneestä ositteesta. Ensimmäisen, toisen ja kolmannen neljänneksen otoksen perusjoukkoon otettiin vain koko vuoden 2019 toiminnassa olevat kuntayhtymät. Toimintansa vuoden 2019 aikana lopettavat kuntayhtymät kuuluvat kuitenkin viimeisen neljänneksen kokonaistiedusteluun.

Tilastossa noudatetaan otoksen rotaation periaatetta, jossa satunnaisotannon piirissä olevista kunnista ja kuntayhtymistä noin viidennes vaihtuu vuosittain.

Vuoden viimeisen neljänneksen tiedot kerätään kaikilta kunnilta ja kuntayhtymiltä Manner-Suomessa. Näin ollen näihin tietoihin ei sisälly otannasta johtuvaa virhettä. Viimeisen neljänneksen tiedot kerätään kuitenkin ennen kuin kunnat ja kuntayhtymät ovat tehneet lopullisen tilinpäätöksensä, joten vastaajien antamat tiedot ovat vastaajien arvioita niiltä osin, kun kirjanpito ei ole vielä valmistunut. Koko tilastovuotta koskevat viimeisen neljänneksen tiedot tarkentuvat myöhemmin kuntatalous-tilaston lopullisten tilinpäätösten julkistuksessa.

3. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto julkaistaan neljä kertaa vuodessa noin kaksi kuukautta kunkin neljänneksen päättymisen jälkeen. Katso tarkemmat julkaisuajankohdat osoitteesta <http://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html>.

Tilaston tiedot kerätään tuloslaskelman ja rahoituslaskelman investointitietojen osalta kumulatiivisina tilastovuoden alusta kunkin neljänneksen loppuun saakka. Tasetiedot kerätään kunkin neljänneksen päättymispäivän mukaisina. Tällöin vuoden viimeisen neljänneksen tiedot vastaavat koko vuoden kertymätietoja ja päättävää tasetta.

Tilaston tiedot julkaistaan ennakkollisina ja ne voivat tarkentua viimeisen vuoden ajalta vastaajien tarkentaessa aikaisempien neljännesten tietojaan. Lopulliset tilinpäätöstiedot julkaistaan kuntatalous-tilastossa.

4. Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Tilaston tietoja on julkaistu vuoden 2016 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Tilaston tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilaston tietoihin liikelaitosten erilaisen käsittelytavan vuoksi. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa liikelaitokset yhdistetään peruskuntien ja -kuntayhtymien tietoihin, kun taas vuosina 2013–2015 julkaistussa kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilastossa näin ei tehty.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internetsivuilla. Verkkosivuilla olevasta tilastotietokannasta tiedot ovat saatavilla aikasarjana vuodesta 2016 lähtien.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Ks. kohta 4. edellä

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Ks. kohta 4. edellä

Lisätietoja

Jens Melfsen   029 551 2578
Karen Asplund   029 551 3611
Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kuntatalous@stat.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Kuntatalous neljännesvuosittain, 2. neljännes 2019, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2343-4112 (pdf)